KOPIA

LÄNSSTYRELSEN
Västerbottens län
Planeringsavdelningen
Byrådirektör
P E Persson

BESLUT

1973-11-23

11.121-4936-72

rek + mb

Naturreservat för skogsområde vid Risträsk, Vilhelmina kommun
(1 bilaga)

Risbäck by i Vilhelmina kommun är belägen 624 m ö h och är en av de högst belägna jordbruksbyarna i Norrland. På höjden bakom byn har den gamla skogen sparats bl a som läskydd för byn. Skogen består av gammal glest växande gran av utpräglad höjdlägestyp.

Hos länsstyrelsen i Västerbottens län har fråga väckts om att bilda ett naturreservat av ifrågavarande skogsområde.

Vilhelmina kommun har yttrat sig i ärendet och samråd skett med statens naturvårdsverk.

Med hänsyn till områdets säregna karaktär beslutar länsstyrelsen med stöd av 7 § naturvårdslagen att det skall vara naturreservat. Området finns närmare angivet på en till ärendet hörande karta.

./.

Med stöd av 8 och 10 §§ naturvårdslagen skall följande bestämmelser gälla.

Föreskrifter angående förfogande över området

Det är förbjudet

att skada fast naturföremål eller ytbildning

att spränga, schakta eller bedriva täkt i någon form

att anordna varaktigt upplag

att framdraga luftledning

att företa nybyggnad

att avverka, röja eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar eller annan växtlighet.

LÄNSSTYRELSEN
Västerbottens län
Planeringsavdelningen

BESLUT

1973-11-23

11.121-4936-72

Föreskrifter för allmänheten

Det är förbjudet

att göra åverkan på mark eller växtlighet

att störa djurlivet

att göra upp eld

att tälta.

Vård och förvaltning enligt 7 § naturvårdskungörelsen

Naturreservatet skall vårdas så att dess nuvarande karaktär bibehålles. Inga ingrepp i skog eller annan växtlighet får företas. Reservatet skall förvaltas av markägarna i samråd med skogsvårdsstyrelsen.

Utmärkning

Naturreservatet skall utmärkas av skogsvårdsstyrelsen i enlighet med statens naturvårdsverks anvisningar.

Benämning

Naturreservatet skall benämnas "Risträskskogen".

Besvär till jordbruksdepartementet enligt bilaga, formulär 1.

Vid den slutliga handläggningen av detta ärende, i vilket landshövdingen Bengt Lyberg beslutat och byrådirektören Per Erik Persson varit föredragande, har även tf länsrådet Åke Lundberg, överlantmätaren Göran Nilsson och förste länsassessorn Stig Rönnblad deltagit.

Bengt Lyberg

Per Erik Persson

Postadress
901 86 UMEÅ

Gatuadress
Kungsgatan 76 B

Telefon
090/12 20 00

Postgiro
3 51 94

NATURRESERVAT

RISTRÄSKSKOGEN VILHELMINA KOMMUN

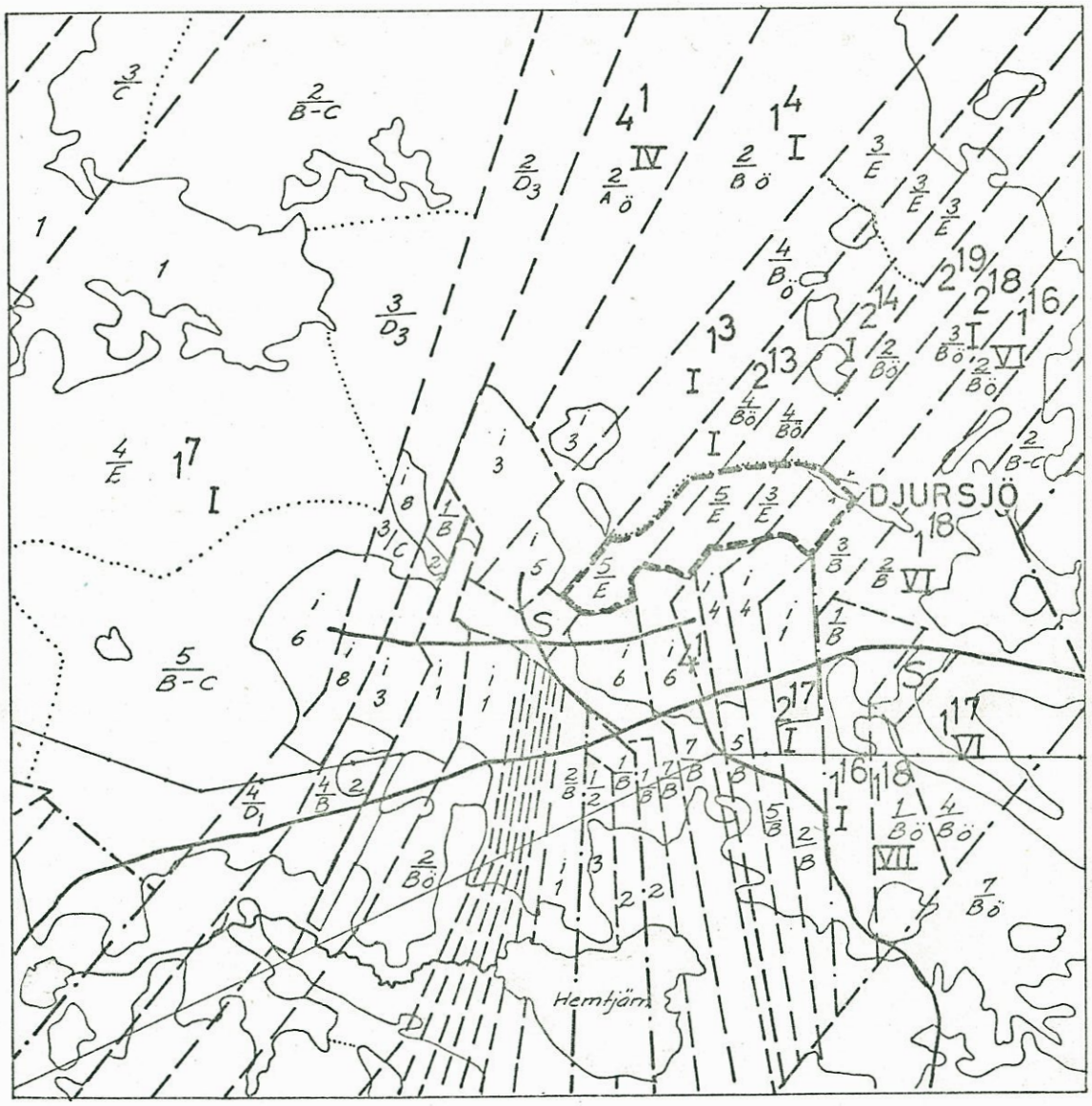

SKALA 1:20 000

---- AVGRÄNSNING TILL NATURRESERVAT

TILLHÖR LÄNSSTYRELSEN I
VÄSTERBOTTENS LÄNS ÄRENDE
11.121.4936.72

Länsstyrelsen
Västerbottens län

Bilaga till reservatsbeslut 11.121-4936-72

Datum
2007-06-18

Bilagor: 2

Beteckning
512-5960-2007
2402024

SKÖTSELPLAN FÖR RISTRÄSKSKOGENS NATURRESERVAT I VILHELMINA KOMMUN

Foto: Eva-Britt Olofsson

Länsstyrelsen i Västerbottens län
Storgatan 71B
901 86 Umeå
Växel: 090-10 70 00

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Risbäck by i Vilhelmina kommun är belägen 624 m ö h och är en av de högst belägna jordbruksbyarna i Norrland. På höjden bakom byn har den gamla skogen sparats bl a som läskydd för byn. Skogen består av glest växande gran av utpräglad höjdlägestyp.
Skogen är sedan 1973 naturreservat. Det primära syftet med säkerställandet och skötseln av naturreservatet är enligt reservatsbeslutet (dnr 11-121-4936-72) ”att bevara områdets säregna karaktär”. Inga ingrepp i skog eller annan växtlighet får företas.

Risträskskogen ingår sedan år 2002 dessutom i Natura 2000, den Europeiska Unionens nätverk av skyddade områden. Områdets nummer är SE0810052. Utifrån EU’s art- och habitatdirektiv skall naturtypen Västlig taiga värnas inom området. De åtgärder som beskrivs i skötselplanen omfattar även bevarandet av de naturvärden som finns utpekade för Natura 2000. Det finns också en särskilt upprättad bevarandeplan för Natura 2000-området som beskriver utpekade naturtyper, uppföljning och mål.

2. Beskrivning av objektet

2.1 Administrativa data

Namn	Risträskskogen
Skydd	Naturreservat samt Natura 2000
Kommun	Vilhelmina
Läge	Vid byn Risträsk på Stöttingfjället, kartblad 22H 6-7 e-f, naturgeografisk region 33h, koordinat 7182490 - 1576046
Ägarkategori	Privata
Fastigheter	Risträsk 2:13, 2:14, 2:18 och 2:19
Totalareal	14 ha
Skyddad areal produktiv skog	14 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen

Naturtyper enligt KNAS[1], karta se bilaga 1.

Granskog	10 ha
Lövblandad barrskog	4 ha
Våtmark	0,01 ha

[1] *Kontinuerlig Naturtypsindelning ,Naturvårdsverkets rapport 5391.*

Anmälda naturtyper enligt art- och habitatdirektivet[2]

Västlig taiga	14 ha

[2]*Rådets direktiv 92/43 EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.*

2.2 Allmän beskrivning av reservatet

Landskap/läge

Risträskskogens naturreservat och Natura 2000 område ligger på Stöttingfjället i Vilhelmina kommun på toppen av en höjdrygg . Höjden över havet är runt 600 meter.

Geologi

Stöttingfjället är ett lågfjäll som ligger öster om den egentliga fjällkedjan i Västerbottens län. Området sträcker sig i nordväst-sydostlig riktning och är ett kuperat högland på 400-700 m ö h med långa lider och stora mellanliggande myrkomplex. Berggrunden består huvudsakligen av grovporfyrisk revsundsgranit men här finns också stråk av gabbro och diorit. Hela området karakteriseras av glaciala former, drumliner, åsar, veikimorän och torrdalar från tidigare nedisningsskeden. Morän är den helt dominerande jordarten.

Naturmiljö

Risträskskogen utgörs av en gles gammal granskog av frisk ristyp med inslag av glasbjörk. Blåbärsris dominerar i fältskiktet men inslaget av örter och gräs är stort. Mängden död ved är begränsad även om det finns gott om toppbrutna träd.
Skogen har en brandrefugial karaktär och de viktigaste störningarna har istället för brand utgjorts av vind och extrema klimatsituationer. Den skogliga kontinuiteten, det vill säga den tid som det vuxit skog i Risträskskogen, är troligen mycket lång vilket bl. a. är betydelsefullt för många arter som lever på gamla träd och död ved.

Kulturhistoria

Skogen har fungerat som läskydd mot nordanvindarna för byn och därför har inget omfattande skogsbruk förekommit. Omkullfallna träd har dock regelbundet tagits tillvara. Avverkning för husbehovsvirke har också bedrivits och så sent som på 1960-talet avverkades ett mindre område i reservatets östra del. Skogen har också betats men det är mer än 50 år sedan.
Byn Risträsk utanför reservatet, är en av landets högst belägna jordbruksbyar. Byn är välbevarad och av riksintresse för kulturmiljövården. Byn anlades som kronobygge i slutet av 1700-talet. År 1815 påbörjades sjösänkning av det intilliggande Risträsket. Höskörden förbättrades ytterligare genom översilning av myrar och raningar. Byns gårdar ligger på traditionellt vis för lidbyar uppe på höjden med åkrarna på sluttningarna och slåttermarkerna på myrarna nedanför. Bebyggelsen är till stor del bevarad och mängden lador illustrerar ängsbrukets betydelse. Omfattande silängar finns öster om byn vid Risträskbäcken och Slåtterbäcken. Ytterligare sänkningar av Risträsket skedde 1936-1946, slåttern upphörde 1960.

Vy över byn Risträsk, foto Jan Norrman.

Friluftsliv

Reservatet har sannolikt mest betydelse för det lokala friluftslivet och nyttjas för t.ex. bär- och svampplockning samt jakt. Betydelsen för rörligt friluftsliv förväntas även i framtiden vara begränsat.

Området nås lätt via väg 360 som går genom byn Risträsk. Från vägen finns vägvisning uppsatt. Området är beläget på vägens norra sida och väl synligt. Framför reservatets södra gräns finns en öde bondgård med tillhörande byggnader. Vik av mot bondgården varifrån det är ca 100 m till reservatsgränsen.

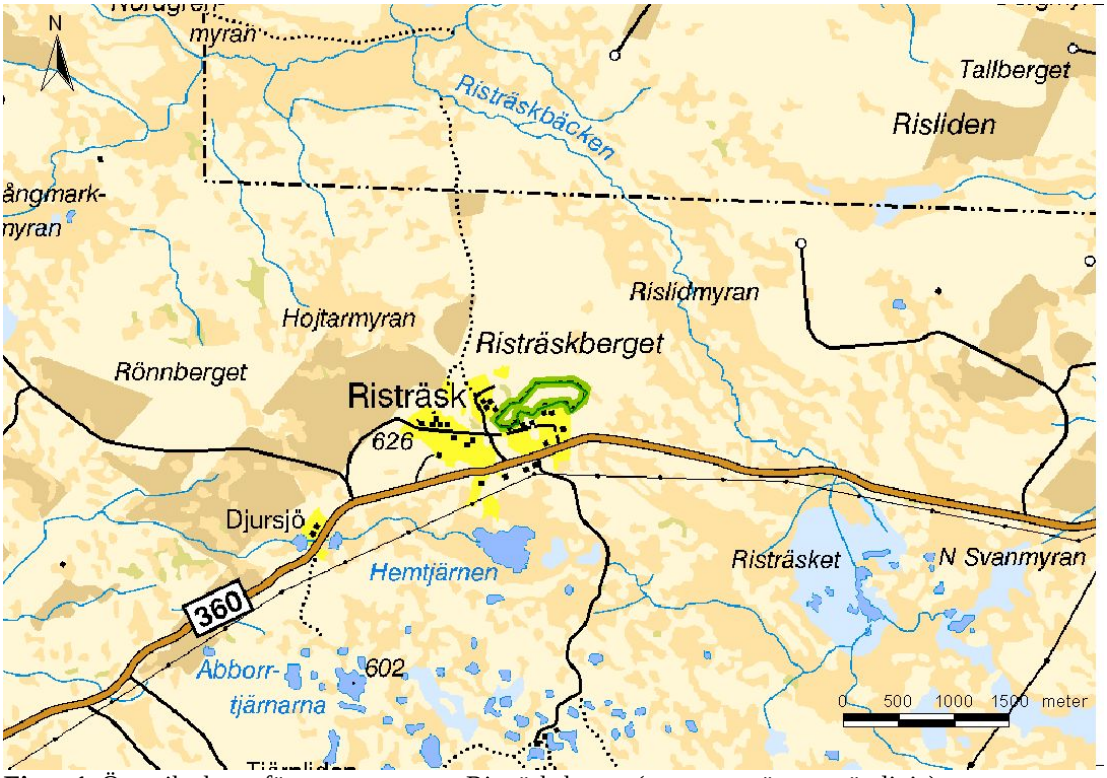

Figur 1. Översiktskarta för naturreservatet Risträskskogen (reservatsgräns = grön linje).

3. Indelning i skötselområden

Nedan indelas reservatet i skötselområden utifrån gemensamma drag vad gäller naturtyp, utvecklingshistorik samt form av skötsel. För karta se bilaga 2.

3.1 Skog med fri utveckling

Hela reservatet bildar ett skötselområde där skötseln skall vara fri utveckling. På detta sätt skall syftet med reservatet att vårda skogens nuvarande karaktär uppnås.

Bevarandemål

Nedan preciseras som en minsta nivå bevarandemål för strukturer och funktioner, typiska arter samt arter angivna i EU's fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Arealen västlig taiga, undertyp granskog, ska uppgå till 13 ha.
- Minst 90 % av arealen ska ha en ostörd hydrologi. Det ska inte finnas diken med avvattnande effekt.

Skötselåtgärder
Inga.

3.2 Friluftsliv och anläggningar

Inom reservatet finns inga gångstigar eller andra anordningar för friluftslivet iordningsställda utan reservatet får nyttjas utifrån sina naturgivna förutsättningar. Ingen särskild plats att parkera finns heller iordningsställd. Informationstavla i A4-format finns vid reservatsgränsen.

Mål

- Besökare skall få en upplevelse av den ursprungliga gamla granskogen. Entrén via byn Risträsk med sina kulturhistoriska värden är en väsentlig del av helhetsupplevelsen och förmedlar hur människorna här en gång levde och tog tillvara det som landskapet hade att ge samtidigt som de bevarade den skyddande skogen.
- En vägvisningsskylt från väg 360 skall finnas
- En informationstavla i A3 format skall finnas vid södra reservatsgränsen. Den skall vara utformad enligt Naturvårdsverkets riktlinjer "Att skylta skyddad natur".
- Grundläggande information om reservatet skall finnas på länsstyrelsens externa hemsida, www.ac.lst.se

Skötselåtgärder
Vid behov byta ut informationstavlan.

4. Övriga anläggningar

Inga övriga anläggningar finns.

5. Nyttjanderätter

Jakt får bedrivas av jakträttsinnehavare enligt gällande jaktlagstiftning och i enlighet med gällande reservatsföreskrifter.

6. Utmärkning av gränser

Reservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov.

7. Sammanställning av åtgärder och kostnader

Skötselåtgärd	Var	Tidpunkt	Prioritet
Byte av skylt	Se bilaga 1	2009-2012	1

[1] Siffran anger prioritetsordning i de fall genomförandet av skötselåtgärderna begränsas av tillgängliga resurser, 1 är högsta prioritet och 3 är lägsta.

8. Tillsyn och uppföljning

Tillsynen av området utförs av naturvårdsförvaltaren och ska dokumenteras skriftligt. Tillsynen innefattar, utöver en besiktning av att reservatsföreskrifterna efterlevs, även alla anläggningar, utmärkningar och skyltar inom reservatet. Brister och fel ska dokumenteras och åtgärdas.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

8.1 Uppföljning av skötselåtgärder

I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning. Vidare ska även kostnaderna för åtgärderna noteras.

8.2 Uppföljning av bevarandemål

Områdets bevarandemål ska följas upp enligt nationellt fastställda metoder för uppföljning av skyddad natur. Uppföljningen kommer att ske utifrån reservatets skötselområden och indelningen i naturtyper. Indelningen kan komma att ändras efter ytterligare fältbesök i reservatet eller efter att området har flygbildstolkats.

Fördjupning/lästips?

Västerbotten genom tiderna. Del1. Kulturmiljöer av riksintresse i Västerbottens län. Länsstyrelsen Västerbottens län. Meddelande 2. 1991.
Bondejord från fjäll till kust. Länsstyrelsen Västerbottens län. 1996.
Cambell Åke. Från vildmark till bygd. Två förläggares förlag.Umeå 1982.
Det värdefulla odlingslandskapet – progam för bevarande av natur- och kulturmiljövärden. Länsstyrelsen i Västerbottens län. 1993 (2)
Elveland Jan. Norrländska våtslåttermarker – bevarande av ett gammalt kulturlandskap. Naturvårdsverket 1983.

Lena Lundevaller

Eva-Britt Olofsson

Kartbilagor:
Bilaga 1 Naturtypsindelning
Bilaga 2. .Skötselområden och friluftslivsanläggningar

Bilaga 1

Karta över naturtyper i Risträskskogens naturreservat

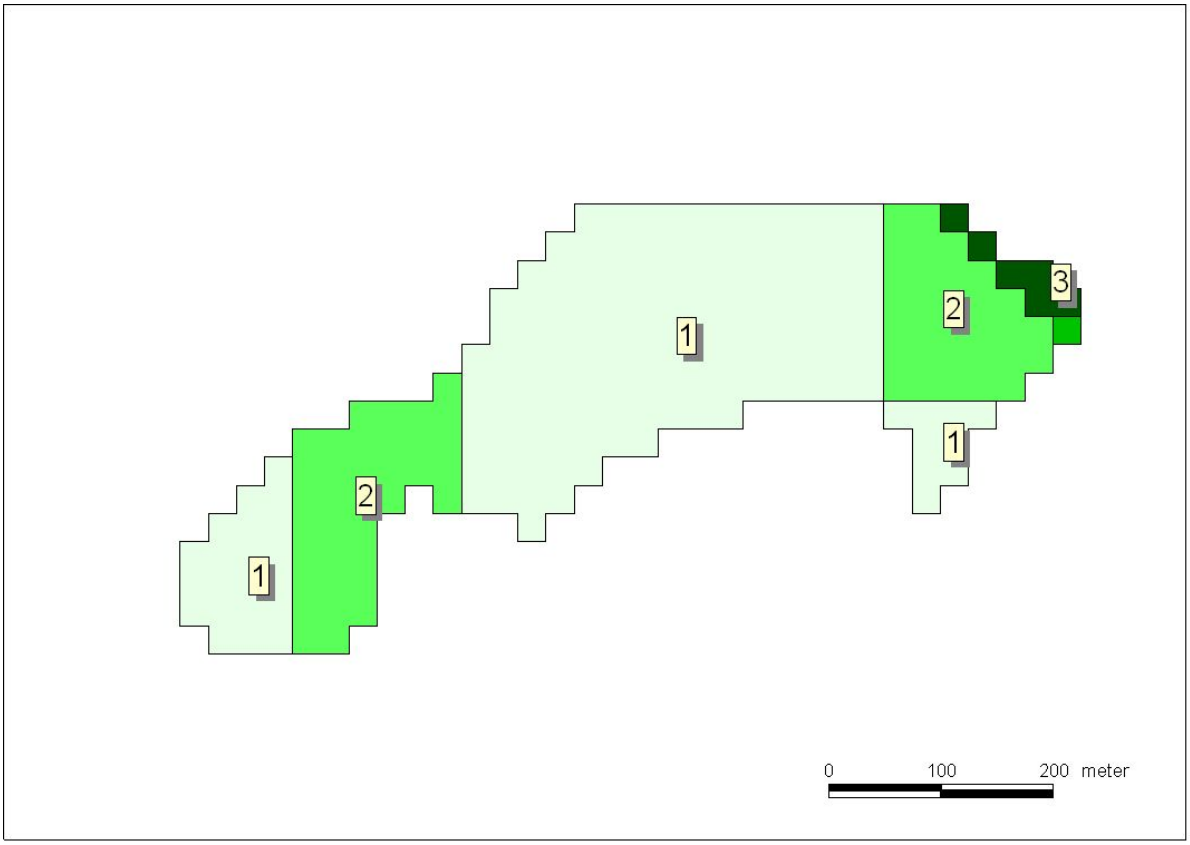

Bilaga 2. Karta över naturtypsfördelningen enligt KNAS[1] i Risträskskogens naturreservat.
[1] *Kontinuerlig Naturtypsindelning ,Naturvårdsverkets rapport 5391*.

1. **Granskog 10 ha**
2. **Lövblandad barrskog 4 ha**
3. **Våtmark 0,01 ha**

Tillhör reservatsbeslut dnr: 11.121-4936-72

Bilaga 2

Karta över skötselområden och friluftslivsanläggningar i Risträskskogens naturreservat

Bilaga 1. Karta över skötselområden och friluftsanläggningar i Risträskskogens naturreservat.

1. **Skötselområde med fri utveckling.**

🛈 **Informationstavla i A4 format.**

Tillhör reservatsbeslut dnr: 11.121-4936-72